Neprimerna vsebina na spletu

Delavnice za učence od 1. do 6. razreda osnovne šole

Spletni svet otrokom in mladim ponuja številne koristne možnosti, vendar obstaja tudi tveganje, da bodo tam naleteli na vsebine, ki so zanje škodljive ali neprimerne.

Neprimerna vsebina lahko vključuje različne vrste gradiva, kot so golota, nasilje ali sovražni govor. Nekateri otroci lahko takšne vsebine dojemajo kot zanimive ali 'kul', medtem ko se drugi ob njih lahko počutijo zmedeno ali neprijetno. V obeh primerih je pomembno, da otroci razumejo kontekst videnega in vedo, kako se odzvati.

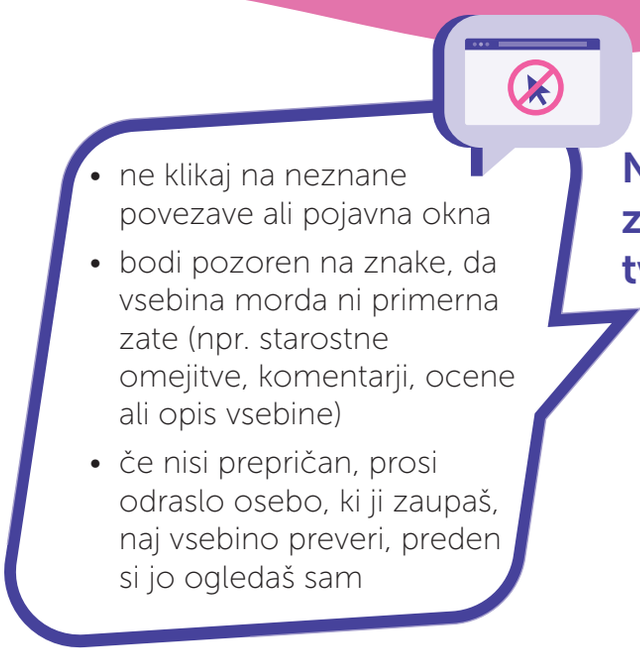

Nasveti za zmanjšanje tveganja

- ne klikaj na neznane povezave ali pojavna okna
- bodi pozoren na znake, da vsebina morda ni primerna zate (npr. starostne omejitve, komentarji, ocene ali opis vsebine)
- če nisi prepričan, prosi odraslo osebo, ki ji zaupaš, naj vsebino preveri, preden si jo ogledaš sam

Nasveti za odziv na neprimerno vsebino

- ni tvoja krivda, če naletiš na takšno vsebino
- prenehaj gledati (npr. zaustavi video, obrni napravo stran ali jo izklopi)
- povej odrasli osebi, kaj si videl in kako si se ob tem počutil

1. Dejavnosti branja in pisanja

Učence razdelite v manjše skupine in vsaki skupini dajte po en scenarij iz priloge. Učenci naj scenarij preberejo, se o njem pogovorijo in razmislijo, kako bi se v takšni situaciji lahko primerno odzvali.

Z učenci se pogovorite, pri čemer si lahko pomagate z zgoraj navedenimi nasveti in izhodišči. Pogovor naj služi kot izhodišče za ustvarjanje.

Učence spodbudite, da napišejo kratko zgodbo o nekom, ki na spletu vidi nekaj neprijetnega. Pojasnite, da mora imeti zgodba pozitiven zaključek.

Učenci lahko napišejo akrostične pesmi z uporabo ključnih besed, kot sta »povej« ali »ustavi«. Pesmi lahko razstavite v razredu ali na šolskem hodniku kot del razstave o varnosti na spletu.

Učencem dodelite lik, okoli katerega naj zgradijo zgodbo ali prvo polovico zgodbe, ki jo bodo nato sami nadaljevali po svoje. Zgodbe nato uporabite kot izhodišče za pogovor o tem, kako se lahko odzovemo na neprijetne vsebine na spletu.

2. Športne in dramske dejavnosti

Po prostoru razporedite napise, kot so »ne glej«, »povej odraslemu« ali »poišči pomoč«. Dodate lahko tudi gibalne ovire, ki jih morajo učenci na poti premagati. Ob začetku aktivnosti naj bodo učenci ob vas. Preberite po enega od scenarijev iz priloge, učenci pa naj nato stečejo do rešitve, za katero menijo, da je najbolj ustrezna. Nato jih prosite, naj pojasnijo svojo izbiro.

Učenci lahko tudi uprizorijo scenarije iz priloge. Učenci, ki gledajo uprizoritev, naj zaploskajo ali vzkliknejo, ko menijo, da bi morali igralci prenehati gledati vsebino in poiskati pomoč.

Učenci naj si zamislijo gibe za nasvete, kot so »odloži napravo«, »povej odraslemu« ali »obrni se stran od zaslona«. Nato se prosto gibajo po učilnici, učitelj pa izgovori iztočnico, npr. »strašljiv videoposnetek«. Učenci izberejo ustrezen odziv in izvedejo pripadajoči gib.

3. Umetniške in oblikovalske dejavnosti

Učenci lahko ustvarijo in igrajo svojo namizno igro, v kateri varne in premišljene odločitve igralcem pomagajo napredovati, ovire pa predstavljajo na primer pojavna okna, strašljivi videoposnetki ali neprimerne igre.

Na podlagi scenarijev iz priloge naj učenci narišejo različne telesne in čustvene odzive, ki bi jih lahko doživeli, če bi na spletu videli nekaj neprijetnega.

Lahko narišejo tudi simbole ali znake, ki predstavljajo različne možne rešitve ali načine, kako poiskati pomoč.

Učenci lahko individualno ali v manjših skupinah pripravijo seznam najboljših nasvetov za ravnanje z neprimernimi vsebinami na spletu. S pomočjo likovnih pripomočkov naj nato ustvarijo plakate ali letake o varni rabi interneta za šolo.

Vir: Childnet
Prevod in priredba: NIJZ

NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Avtorji: Kristina Jerovšek, Alenka Hafner, Nastja Salmić Tisovec

Priloga: Scenariji

Ti scenariji prikazujejo različne načine, na katere so otroci lahko izpostavljeni neprimernim vsebinam na spletu. Učencem pomagajo razmisliti, kako bi se v takšnih situacijah lahko odzvali.

Marko je kliknil na povezavo, ki mu je obljubljala brezplačne dragulje za njegovo najljubšo spletno igro. Ko se je spletna stran naložila, so se prikazali nasilni videoposnetki, ki so ga zmedli. Marko ni bil prepričan, kaj prikazujejo, vendar so ga vznemirili in spravili v nelagodje.

Jon je na igrišču slišal prijatelje govoriti o novem spletnem izzivu, s katerim so se vsi hvalili, da so ga opravili. Ko je prišel domov, ga je poiskal na spletu, da bi videl, za kaj gre. To, kar je našel, ga je prestrašilo.

Julija je na šolskih računalnikih iskala slike za plakat. Večina slik ji je bila v pomoč, nekatere pa so prikazovale stvari, ki niso bile povezane z vsebino plakata in ki jih ni želela videti. Julija je bila neprijetno presenečena in jo je skrbelo, da bi lahko imela težave.

Anja je na spletu gledala svojo najljubšo oddajo. Sredi enega od videov se je vsebina kar naenkrat spremenila in pokazala nekaj, kar ji ni bilo všeč in jo je zelo razburilo. Anja je bila zaskrbljena in prepričana, da ji bodo starši zaradi tega vzeli tablico.

Rok je ustvaril profil na družbenem omrežju, za katerega njegovi starši niso vedeli. Tam so se mu začele prikazovati vsebine, ob katerih se je počutil neprijetno. Ni mogel pozabiti tega, kar je videl, poleg tega pa se mu je prikazovalo vedno več podobnih vsebin.

Filip je na svojo tablico prenesel novo igro. Ko jo je začel igrati, je ugotovil, da je igra veliko bolj strašna, kot je pričakoval. Bil je prestrašen in tisto noč je imel nočne more o tem, kar je videl.

Marcel je slišal za naravno nesrečo, ki se je zgodila v drugi državi. Na spletu je iskal več informacij o tem, kaj se je zgodilo in kako bi lahko pomagal, vendar je naletel na pretresljive videoposnetke. Zaradi tega, kar je videl, je bil žalosten in zaskrbljen.

Neja in njen starejši brat Klemen sta na njegovem profilu na družabnem omrežju gledala videoposnetke.
Klemen se je ob njih zabaval, Nejo pa so nekateri videoposnetki prestrašili.
Bala se je, da bo bratu povzročila težave, če bo komu povedala, kaj sta gledala.

